

RAKOUSKO

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Rozloha: 83,879 km²

Počet obyvatel: 8,901,064 (2020)

TYP STÁTU

Federální (spolkový) stát, zastupitelská demokracie; s prvky přímého demokratického systému a s poloprezidentsko-parlamentní formou vlády; dvoukomorový parlament se skládá z dolní komory, kterou je Národní rada má 183 poslanců volených na 5 let a z horní komory, kterou je Spolková rada, která má 61 poslanců, a která funguje jako komora spolkových zemí, kde poslanci jsou voleni prostřednictvím zemských sněmů na funkční období vysílajícího zemského sněmu (což je též 5 let).

Rakousko se skládá z 9 spolkových zemí (jednou z nich je Vídeň jako hlavní město). Země se člení na 94 okresů (15 statutárních měst + 79 okresů s okresním hejtmanem), pod kterými je ještě úroveň obcí. Obcí je 2095 (z toho je 1124 obyčejných obcí, 771 městysů a 201 měst – z toho 186 městských obcí a 15 obcí co jsou statutárním městem, které si vykonávají správu na úrovni okresu samy). (stav k 1. 1. 2020). Dále existují soudní okresy, volební okrsky, statistické jednotky – NUTS 1,2,3 atd. (viz publikace „OECD Country Profiles“)

PRÁVNÍ ZÁKLAD DĚLBY MOCI

Ústava – Spolkový ústavní zákon č. 1/1930 BGBl., ve znění pozdějších předpisů

Na podústavní úrovni je to pak pro ústřední státní správu „kompetenční zákon“ – Bundesministeriengesetz 1986 – zákon č. 76/1986 BGBl., o počtu, okruhu působnosti a zřízení spolkových ministerstev (zákon o spolkových ministerstvech 1986 – BMG), ve znění pozdějších předpisů.

PRÁVNÍ ZÁKLAD FUNGOVÁNÍ VLÁDY A ROZDĚLENÍ KOMPETENCÍ

(ústava, ústavní zákon, běžný zákon, podzákonný předpis, interní vládní předpis, neformální zvyklosti)

Základní parametry upraveny Ústavou; ústavní pravidla se nenacházejí pouze v ústavě, ale i v řadě dalších ústavních zákonů, některá ústavní ustanovení (myšlena organická ustanovení) se nacházejí i v obyčejných zákonech.

Vládní agenda je zajišťována **spolkovou vládou** (Bundekanzler - premiér, Vizekanzler – vicepremiér, die Bundesminister – spolkoví ministři). Vláda rozhoduje jako kolegiální orgán na nejvyšší úrovni státní správy, pokud nejde o pravomoc **spolkového prezidenta** – Bundespräsident (čl. 69 odst. 1 Ústavy).

Úřad vlády (Bundekanzleramt) je ve smyslu čl. 77 Ústavy jedním ze spolkových ministerstev. Podrobnosti upravuje (viz výše) v ustanovení § 1 (počet spolkových ministerstev) zákona č. 76/1986 BGBl.

Úřad vlády lze označit jako centrum vládnutí, které je sice politicky relativně silné, avšak má především podpůrnou, servisní a koordinační úlohu a přímo vykonává jen několik odborných agend (v rámci Úřadu vlády působí spolková ministryně pro EU a Ústavu a spolková ministryně pro ženy a integraci).

Poznámka: „Ministerstva“ integrovaná do Úřadu vlády nejsou uváděna ve výčtu ministerstev v ustanovení § 1 zákona č. 76/1986 BGBl. Jde o ministry fungující v rámci organizační struktury Úřadu vlády.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Výstup vznikl v rámci projektu „Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 – 2020“, reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0000125. Projekt je spolufinancován z prostředků Evropské unie, Evropského sociálního fondu.

POSTAVENÍ SPOLKOVÉHO KANCLÉŘE

(popis hlavních kompetencí, vztah k prezidentovi, k ministrům)

Premiér je „*primus inter pares* - první mezi rovnými“ mezi členy spolkové vlády. V protikladu k německému spolkovému kancléři nedisponuje na ústavní úrovni možností určovat směřování politiky – stanovovat závazné směrnice pro jednotlivé spolkové ministry („*Richtlinienkompetenz*“ ve smyslu čl. 65 věta první GG - Základního zákona, též známo jako „*Kanzlerprinzip*“) a nést za to odpovědnost. Rakouský premiér nicméně může navrhnout spolkovému prezidentovi kdykoliv odvolání kteréhokoliv ministra, proto je jeho postavení v rámci politického fungování vlády výrazně silnější, nežli postavení řadového ministra. Navíc premiér bývá často předseda nejsilnější parlamentní strany, což ještě zvýrazňuje velkou politickou váhu této funkce.

MINISTERSTVA, SPOLKOVÍ MINISTŘI

(jak je stanoven počet ministerstev a ministrů, zda existují tzv. ministři bez portfeje, poradní orgány vlády)

Počet ministerstev je pevně stanoven kompetenčním zákonem č. 76/1986 BGBl. Spolkoví ministři jsou jmenováni spolkovým prezidentem na návrh premiéra. Jak již byl zmíněno výše, všichni členové vlády mají stejná práva, jsou si rovni. **Kompetenční zákon kogentně stanoví, jaké mají kompetence.** Pokud ještě některá ministerstva neexistují, lze jmenovat ministry bez portfeje, kteří mohou později případně nově vzniklá ministerstva převzít. Ministři musí být spolkovým prezidentem odvoláni v případě vyslovení nedůvěry sněmovnou (Národní radou).

Jako podpora pro výkon jejich funkce mohou být ministrům přiděleni státní tajemníci, kteří jsou vždy pokyny ministrů vázáni, platí zde přísná subordinace. V zavedené praxi koaličních vlád jsou spolkovým ministrům přidělováni státní tajemníci z jiné vládní strany, díky čemuž se mohou vládní strany při každodenní běžné práci vlády navzájem neustále kontrolovat. Státní tajemníci se účastní zasedání vlády bez práva hlasovat, neboť formálně nepatří mezi členy vlády (ministry).

SPOLUPRÁCE MEZI MINISTERSTVY

(právní základ, praktická realizace, možnosti vynucení)

Spolupráce je formálně legislativně upravena zmíněným **kompetenčním zákonem** č. 76/1986 BGBl. Lze zde odkázat mimo jiné na ustanovení § 13 „*Kanzleiordnung (Büroordnung)*“, které obsahuje zákonné zmocnění pro vydání kancelářského řádu. *Poznámka: Büroordnung 2004 je volně k dispozici na internetu.*

VZTAH K ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVĚ

(která/é centrální instituce mají koordinační úlohu, jakým způsobem ji vykonávají, zda existuje spojený či rozdělený model, zda existují dekoncentrované státní orgány v území)

Rakousko se skládá z devíti spolkových zemí, jejichž legislativní a exekutivní kompetence jsou kogentně zakotveny v Ústavě. Okruhy kompetencí, které nejsou vyhrazeny spolkovému státu, jsou, aniž by to bylo potřeba v Ústavě jednotlivě zmiňovat, vykonávány samostatně (v samostatné působnosti) spolkovými zeměmi. Tento výkon je politicky řízen jednotlivými kolegiálními orgány - zemskými vládami. Pouze výběr daní je zajišťován výhradně na spolkové úrovni, a to i v případě daní, jejichž výnos připadne nakonec spolkovým zemím.

Zvláště důležité jsou spolkové země jako nositel takzvané střední spolkové správy. Jedná se o mnoho kompetencí, které jsou spolkovým státem upravovány a sledovány, avšak které jsou vykonávány z pověření spolkového státu spolkovými zeměmi (přenesené působnost). Zemský hejtman popřípadě jím pověřený zemský rada (radní) je přitom za výkon zákona přímo odpovědný příslušnému ministrovi. Zemský hejtman je obecně jako nositel střední spolkové správy (přenesené působnosti) přímo odpovědný spolkové vládě, většinou se však nechá zastupovat zemským radou.

Jak je uvedeno v čl. 2 odst. 1 Ústavy: Rakousko je spolkový stát. Každá kompetence ať již jde o moc zákonodárnou nebo o moc výkonnou je v Ústavě (čl. 10-15 „Kompetenzartikel“) přiřazena spolkovému státu nebo spolkovým zemím. Vzájemně si konkurující zákonodárství („*konkurrierende Gesetzgebung*“) jako v Německu je rakouskému ústavnímu pořádku zcela cizí.

Vztah mezi státem a samosprávami se stále vyvíjí. Od 1. července 2003 do 31. ledna 2005 zasedal ústavní konvent („Österreich-Konvent“), který se zabýval návrhy na reformu ústavy. Předsedající Franz Fiedler zpracoval k tomuto zasedání závěrečnou zprávu, ze které vyplynulo, že na rozdělení kompetencí mezi spolkový stát a spolkové země nebyla dosažena shoda.

V roce 2013 byla zahájena široce pojatá administrativní reforma zahrnující všechny úrovně vládnutí, která směřovala k identifikaci nedostatečné efektivity výkonu veřejné správy a k přijetí vhodných opatření k dosažení úspor nákladů na administrativu a veřejné dotace. Před nedávnem spolkové země a místní samosprávy souhlasily s přípravou reformy spolkové vlády ke konci roku 2018, založené na práci ústavního konventu, částečně zaměřené na téma fiskální autonomie.

VZTAH K MODERNÍM TRENDŮM

(digitalizace, inovace, věda a výzkum – které instituce a jak je vykonávají)

Problematické inovací má na starosti Ministerstvo pro ochranu klimatu, životní prostředí, energie, mobilitu, inovace a technologie; pro agendu eGovernmentu (pro digitalizaci státní správy s ohledem na občany a podnikání) je příslušné Ministerstvo pro digitalizaci a hospodářské sídlo („Wirtschaftsstandort“ - místo pro podnikání).

AGENTURY

(zda jsou zřizovány agentury k zajištění plnění úkolů na centrální úrovni, zda jsou součástí ministerstev nebo stojí nezávisle mimo strukturu vlády, kolik jich je)

V Rakousku existuje vícero „vládních agentur“. Některé jsou zřízeny přímo ze zákona, některé jsou zřízeny formou subjektu soukromého práva (často spol. s r. o.).

Jako příklad lze uvést agentury podřízené Úřadu vlády:

- Rakouský státní archiv – Österreichisches Staatsarchiv (www.oesta.gv.at)
- Pověřenec pro rovné příležitosti – Anwaltschaft für Gleichbehandlung (GAW)
- (www.gleichbehandlungsanwaltschaft.at)
- Rakouský úřad pro elektronické komunikace – Kommunikationsbehörde Austria ("KommAustria" www.rtr.at)
- Stálé zastoupení Rakouska při EU v Bruselu – Ständige Vertretung Österreichs bei der EU in Brüssel, E-Mail: claus.binder@bmeia.gv.at
- Rakouská statistika – Statistik Austria (www.statistik.at)
- Wiener Zeitung (www.wienerzeitung.at)

Agentury podřízené Ministerstvu pro digitalizaci a hospodářské sídlo:

- ABA – Austrian Business Agency
- AWS – Austria Wirtschaftsservice Gesellschaft
- BRZ – Bundesrechenzentrum GmbH
- FFG – Die Österreichische Forschungsförderungsgesellschaft
- DIA – Digitalisierungsagentur

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE

Finanzausgleichsgesetz 2017 (zákon č. 116/2016 BGBl. – FAG 2017)

ZDROJE

- Ústava - Spolkový ústavní zákon č. 1/1930 BGBl., ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 76/1986 BGBl., o počtu, okruhu působnosti a zřízení spolkových ministerstev (zákon o spolkových ministerstvech 1986 – BMG), ve znění pozdějších předpisů;
- Die Bundesverfassungsrechtlichen Grundlagen und Rahmenbedingungen der funktionalen Selbstverwaltung in Österreich (von Ulrich E. Zellenberg, Wien);
- Grundzüge des österreichischen Verfassungs- und Verwaltungsrechts – *Vorbereitung auf die Dienstprüfung* (Dr. Franz Sturm, Kärntner Verwaltungs Akademie, Klagenfurt 2020);
- webové stránky: (<https://www.bundestkanzleramt.gv.at/bundestkanzleramt/organisation-bundestkanzleramt.html>), organigram Úřadu vlády (*Organigramm des Bundeskanzleramtes – stand 1. März 2020*) a další údaje lze nalézt na výše uvedených stránkách Úřadu vlády, jednotlivá spolková ministerstva pak mají pochopitelně ještě své vlastní stránky;
- Wikipedia (údaje obecné povahy)